

Een tweegesprek

Deze 'Van imker tot imker' ontvangt u in september en het heeft dan ook geen enkele zin te vertellen dat ik me nu, 11 mei, zit op te winden over het huidige voorjaarsweer met buien en een maximumtemperatuur tussen 7 en 10°C. En toch doe ik het. 'Maar beste imker/weerman, je kon het toch weten?! IJsheiligen, weet je nog?' Jawel, maar die zijn niet datum gebonden. Het betekent slechts een koude periode ergens in mei en die hebben we al achter de rug met minus zes op klomphoogte. 'Tuuurlijk, je hebt gelijk, maar toch!' Het probleem nu is, let op de datum, dat ik mijn volken op 20 april heb teruggebracht op een broedkamer vol broed en daarop een rooster met lage honingkamer in de hoop later voorjaarshonig te kunnen slingeren. 'Een nobel streven maar waarom zo weinig ruimte. Vraag je niet om zwermneiging'? Tot op zekere hoogte. Kijk, het steekt zo in elkaar. Alles draait om het drachtaanbod. In de periode half april tot half mei is er voor de bijen hier zo veel te halen dat er met een beetje geluk een redelijk gevulde honingkamer is te oogsten. De kruipwilg en andere wilgesoorten vormen samen met de paardebloem een rijke dracht. Daarna is het afgelopen tot ver in juni. We kennen allemaal de ijzeren bijenwet die zegt dat elk eitje na vijf weken een vlieg bij oplevert. Geef ik de koningin eind april de beschikking over twee broedkamers dan maakt 'zij' daarvan dankbaar gebruik met als resultaat broed in beide bakken en boven het broed in de tweede kamer brede randen honig. Elk gelegd eitje vanaf 20 april wordt haalbaar vanaf 25 mei. Het drachtaanbod is dan vrijwel nihil en het worden allemaal WW-bijen. 'Ledigheid is des duivels oorkussen' in de praktijk. Die ledigheid vullen de bijen op met zwermtoebereidselen en dat levert bakken vol geïrriteerde bijen op in een drachtloze periode. Niet bepaald aantrekkelijk om in te werken. Vandaar die beperkte ruimte voor de koningin nu met als uitgangspunt een kleiner aantal 'vervelende' bijen later. De raten in de onderbak worden door de 'first lady' optimaal gebruikt. Geen randje honig boven het broed. Bij goed weer krijgen ze er zelfs een tweede honingkamer bij met de nadruk op extra ruimte. Daarmee hoop ik te bereiken dat de zwermplannen nog even worden uitgesteld. Maar waarom dan die opwinding nu? Ik zit te dubben om alsnog een tweede broedbak onder de eerste te zetten. Het betekent afwijken van mijn plannetje, maar de weersvooruitzichten zijn niet

ongunstig en daardoor de onrust bij de imker die vreest dat na de kou de bijen de eerste de beste mooie dag gebruiken om gezamenlijk de wijde wereld in te trekken. Ik hou u op de hoogte hoe het verdere verloop is geweest.

De varroamijt en de chemische bestrijding

Daar staan we dan met ons natuurprodukt honing. Door het gebruik van achtereenvolgens Folbex, Perizine en nu dan Apistan zijn we toegetreden tot de bestaande groep grootgebruikers van bestrijdingsmiddelen in land- en tuinbouw en aanverwante sectoren. Hoe groot onze bezwaren tegen de chemische middelen ook zijn, zonder gebruik ervan zouden we praktisch geen bij meer over hebben. Bestrijding van de varroamijt is een noodzaak. Over de mogelijke gevolgen door het gebruik van bestrijdingsmiddelen hoorden we tot nu toe weinig of niets. We prijzen nog steeds ons 'natuur'produkt honing aan en als het zo uitkomt verkopen we propolis als grondstof o.a. voor heilzame drankjes en tincturen. Toch kleven er gevaren aan. Onlangs werd een Engelstalige brochure uitgegeven door de IBRA, afkorting van International Bee Research Association gevestigd in Cardiff, Engeland. Het is een verslag van een bijeenkomst van wetenschappers waar onder andere ervaringen werden uitgewisseld omtrent de bestrijding van de varroamijt in hun land. Ook de mogelijke gevaren na gebruik van verontreinigde bijenteeltprodukten kwam ter sprake. Dat het geen 'ver van mijn bed show' is kwam duidelijk naar voren. Onder het hoofdstuk Pyrethroiden werd gerapporteerd dat bij gebruik van bepaalde cosmetica waaraan bijenwas was toegevoegd er sprake was van situaties waarbij allergische reacties optraden door de zich in de was bevindende residuen bestrijdingsmiddel. Ook in **Bijen** is eerder melding gemaakt van fluvalinaat (Apistan) dat in toenemende mate in honig en was voorkomt. De Stichting 'Imkerij Fortmond' uit Olst Overijssel heeft een nieuwsbrief uitgegeven naar aanleiding van deze discussiebijeenkomst waarin zij voortborduren op de mogelijke consequenties. Het volgende is hieruit ontleend. 'Wij van de stichting Imkerij Fortmond hopen dat er

bij u geen misverstand meer hoeft te bestaan over de gevaren van het toedienen van chemische middelen, en vooral middelen die niet toegelaten zijn, ter bestrijding van de varroamijt. Dit kan van groot belang zijn in de toekomst i.v.m. produktaansprakelijkheid bij de verkoop van honing, was, propolis en andere producten. De imker moet er rekening mee gaan houden dat er een moment komt dat ofwel de imkerverenigingen als geheel ofwel een individuele imker wettelijk aangesproken wordt op eventueel toegebrachte schade aan de gezondheid van een of meer consumenten. In kranten leest u steeds vaker over claims op bijvoorbeeld een voedingsmiddelenleverancier m.b.t. schadelijke stoffen die, veelal per ongeluk, in de voeding terecht waren gekomen. De verzekeringsmaatschappijen verklaren nu dat dit soort aansprakelijkheidseisen sterk toenemen. Denkt u nu niet dat leveranciers van bijenteeltprodukten aan deze ontwikkeling kunnen ontsnappen. Dit zou getuigen van struisvogelpolitiek. Zowel u als individuele producent/imker als de vereniging kan zich niet verzekeren tegen deze risico's omdat geen enkele verzekeringsmaatschappij uitkeert als de verzekeringsnemer op de hoogte had kunnen zijn van de eventueel op te treden schade bij derden. Op het punt van schade als gevolg van residuen van chemische middelen in bijenprodukten bent u dus onverzekerbaar'.

Voor nadere informatie/voorlichting kunt u contact opnemen met genoemde stichting:
Fortmonderweg 33, 8112 SL Olst,
telefoon 0570 563 614, fax 0570 564 642.

Een Leids slippertje

Crémehoning staat bij velen hoog op het verlanglijstje. Toch wagen zich er weinigen aan om het te maken. Het 'waarom' lijkt me niet zo vreemd, het kost nogal wat moeite. Een gerenommeerde Leidse imker verging het aldus. 'Nadat ik de honing vorig jaar had geoogst besloot ik crémehoning te maken. Speciaal daarvoor een echte roerstok gekocht, zo'n driekantige van beukenhout, om de honing te roeren. Die grote roestvaste kurketrekker die met een elektrische motor aangedreven moet worden was me een te grote investering. Misschien later nog eens. Gedurende een kleine twee weken roerde ik de honing elke dag driemaal tien minuten. Op een gegeven moment de honing in de potten gedaan en toen maar afwachten wat het resultaat zou worden. In het begin was de honing nog goed smearbaar, maar na een paar weken was hij spijkerhard gekristalliseerd. Al het werk was dus vergeef-

se moeite geweest. Mijn imkermaat, Jan van Alewijk, met wie ik de bijenstal met toebehoren en soms ook de bijenvolken deel, had voor het maken van crémehoning een andere methode toegepast. Hij voegde aan een emmer vloeibare honing een pot gekochte crémeklaverhoning toe. Roerde dat gedurende vijf minuten goed dooreen met een pollepel en deed de honing daarna in de potten. En het resultaat? Prachtig gekristalliseerde cremehoning. Ik kan deze aanpak, die we de pollepelmethode zijn gaan noemen, een ieder aanbevelen. En die kurketrekker heb ik uit mijn hoofd gezet'.

Tot zover onze Leidse imkervriend. Toch lijkt het me niet een methode die navolging verdient. De gekochte cremeklaverhoning zal zeker een buitenlands produkt zijn. Canada?, Nieuw-Zeeland?, inclusief sporen van Amerikaans vuilbroed? Mogen de bijen de honington uitlikken? Vermijd elk risico en gebruik een pot honing van vorig jaar als aanjager voor de kristallisatie. Maak de honing zacht en verpulver de aanwezige kristallen.

Het weer in september

Voor de periode 1961-1990 geldt als landelijk gemiddelde 136 uren zonneschijn, 68 millimeter neerslag en een gemiddelde maximumtemperatuur van 18,3°C. In onderstaande tabel kunt u aflezen hoe het weer zich de afgelopen vijf jaren heeft gedragen.

September-maanden

Jaar	Zon (uren)	Neerslag (mm)	Max.temp (°C)
1991	normaal	normaal	warm (20,0)
1992	normaal	vrij droog	normaal
1993	somber (116)	zeer nat (129)	kil (17,1)
1994	somber (103)	zeer nat (140)	kil (17,4)
1995	normaal	zeer nat (111)	normaal

Geraadpleegd

Fluvalinaat in honing en was, Bijen, Snippers 3(2): 47 (1994)
De pollepelmethode, Leids imkerblad
'De Stertselaar' 20(3): 6
Prolific, K.J. Cook, Bee Culture 122(11): 612